

UNIVERSITATEA DE STAT DIN MOLDOVA

Cu titlu de manuscris
C.Z.U.: 327 (73+(470+571))(043,2)

SMART JASON JAY

**DENIGRAREA CA INSTRUMENT ÎN POLITICA INTERNAȚIONALĂ
(STUDIUL DE CAZ AL RELAȚIILOR DINTRE STATELE UNITE ȘI
FEDERAȚIA RUSĂ)**

**Specialitatea 562.01 – TEORIA ȘI METODOLOGIA RELAȚIILOR
INTERNAȚIONALE ȘI A DIPLOMAȚIEI**

Autoreferatul tezei de doctor în științe politice

CHIȘINAU, 2019

MOLDOVA STATE UNIVERSITY

As a manuscript
C.Z.U.: 327 (73+(470+571))(043,2)

SMART JASON JAY

**CHARACTER ASSASSINATION AS A TOOL IN INTERNATIONAL POLITICS
(A CASE STUDY OF THE UNITED STATES-RUSSIAN FEDERATION'S
RELATIONS)**

**SPECIALTY 562.01 - THEORY AND METHODOLOGY OF
INTERNATIONAL RELATIONS AND DIPLOMACY**

Autoreferat for the thesis in Political Science

Scientific adviser:

**Teosa Valentina, doctor habilitat in
Political Sciences, university professor**

Author:

Smart Jason Jay

CHISINAU, 2019

Teza a fost elaborată în cadrul Departamentului Relații Internaționale, Facultatea Relații Internaționale, Științe Politice și Administrative, Universitatea de Stat din Moldova

Conducător științific:

TEOSA Valentina, doctor habilitat în științe politice, profesor universitar

Referenți oficiali:

1. **MORARU Victor**, doctor habilitat în științe politice, profesor universitar, membru corespondent al AȘM.
2. **PERU-BALAN Aurelia**, doctor habilitat în științe politice, conferențiar universitar, cercetător științific coordonator, Institutul de Cercetări Juridice, Politice și Sociologice, ASM

Componența Consiliului Științific Specializat (CȘS):

1. **VARZARI Pantelimon**, dr. hab., prof. univ. – președinte
2. **EJOVA Cristina**, dr., conf. univ. – secretar
3. **RUSNAC Gheorghe**, academician., dr. hab., prof.univ.
4. **MOȘNEAGA Valeriu**, dr. hab., prof. univ.
5. **VASILESCU Grigore**, dr.hab., prof.univ.

Susținerea tezei va avea loc pe data de ”25 ” iunie 2019, ora 15.00,

În ședința Consiliului științific specializat D30-562.01- 31

din cadrul Universității de Stat din Moldova

adresa: MD-2009, or. Chișinău, str. A. Mateevici, nr. 60, blocul IV, auditoriul 222

Teza de doctor și autoreferatul pot fi consultate la Biblioteca Centrală a Universității de Stat din Moldova și pe pagina web a ANACEC al Republicii Moldova (www.anacec.md)

Autoreferatul a fost expediat la ”25” mai 2019

Secretar științific al Consiliului Științific Specializat

EJOVA Cristina, dr., conf. univ. _____

Conducător/consultant științific

TEOSA Valentina _____

Autor **SMART Jason Jay** _____

REPERELE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea temei. La etapa actuală, relațiile internaționale se desfășoară în contextul confruntărilor permanente dintre state, iar în acest context, un loc important se oferă utilizării tot mai frecvente a strategiei de denigrare politică. Actorii internaționali implementează pe larg diverse instrumente pentru denigrarea liderilor politici. În acest sens, un exemplu elocvent îl constituie numeroasele atacuri la persoana președintelui american Donald Trump, la adresa președintelui rus Vladimir Putin și a altor lideri politici din Franța, Marea Britanie etc. Uneori, denigrarea, ca strategie politică în relațiile internaționale, este folosită și de unii lideri politici ai noilor state independente (sau împotriva lor), cum ar fi Republica Moldova sau Ucraina, acest fapt influențând esențial relațiile interstatale.

La etapa actuală, un mecanism eficient de denigrare a reputației este utilizarea resurselor mass-mediei electronice, precum Twitter, Facebook, prin intermediul cărora se desfășoară atacuri masive la adresa unor personalități de nivel internațional. Totodată, este important de menționat că instrumentele denigrării sunt foarte diverse, unele dintre ele căpătând în ultimul timp o popularitate imensă. În acest context, amintim arta caricaturii (exemplul publicației franceze Charlie Hebdo), sau multitudinea de materiale video care au drept scop atacarea și distrugerea reputației liderilor politici pe arena internațională.

Tema propusă pentru cercetare se distinge prin actualitate și relevanță, deoarece ocupă un loc special în studiul proceselor politice internaționale, devenind, în contextul internațional actual, o strategie politică frecvent utilizată și un instrument complex de denigrare a reputației liderilor politici și imaginii externe a statelor.

Descrierea situației în domeniul de cercetare și identificarea problemelor de cercetare. Denigrarea este un concept relativ nou în domeniul științelor politice, în special la nivel internațional. Printre cei mai cunoscuți cercetători ai acestui concept și ai conceptelor adiacente pot fi menționați specialiștii americani M. Icks [1;2], E. Shiraev [2;3;4] și S. Samoilenko [2;5;6], ca pionieri ai conceptualizării și clasificării fenomenelor de denigrare și a altor tipuri de atac la persoană în sfera politică. M. Haselmayer [7; 8] și M. Jenny [7; 8] au abordat fenomenul campaniilor de denigrare a liderilor. C. Schultz [9] și M. Pancer [9] au efectuat unul dintre primele studii ale denigrării în politică.

Printre alți cercetători occidentali care s-au preocupat de această problematică îi putem menționa pe T.L. Budesheim [10], D.A. Houston [10], S.J. DePaola [10], J. Johnson [11], J.A.Thurber [12], C.J. Nelson [12], R.R. Lau [13;14], L. Sigelman [4;13;15;16], I.B. Rovner

[13;14], M. Kugler [15], R.A. Jackson [17], J.J. Mondak [17], R. Huckfeldt [17], F.H. Jonas [18]. Sub aspect evolutiv, fundamentarea teoretică a fost construită în baza lucrărilor lui N. Machiavelli [19], F. Bacon [20], I. Kant [21], G. Tarde [22] și V. Lippman [23].

În comunitatea științifică rusă, problematica denigrării este abordată în lucrările autorilor S.V. Gorin [24], A.U. Trubetskoy [25], V.I. Ivanov [26], O.N. Yanitsky [27], I. Klovov [28], V. Vera [29], O. Issers [30], O.N. Parshina [31], A. Vujma [32], A. Ledeneva [33], I. Yablokov [34;35] și E.V. Kablukov [36].

Pe lângă autorii menționați mai sus, la istoriografia subiectului propus au contribuit foarte mult și lucrările cercetătorilor din spațiul postsovietic, incluzând și cercetători din Republica Moldova, precum: Gh. Rusnac [37-39], V. Saca [37, 40], C. Solomon [38], V. Teosa [41-43], Gr. Vasilescu [44-45] P. Varzari [46-48]. În lucrările lor, acești autori, nu consideră direct denigrarea drept un instrument politic, dar explică natura, valorile și tradițiile care au influențat formarea și evoluția contextului politic post-sovietic și natura fenomenului studiat.

Unele dimensiuni ale cercetării în cauză sunt cuprinse în lucrările lui V. Moraru [49-51], C. Marin [52], V. Moșneaga [53-54], A. Peru-Balan [55-58], L. Braga [46], I. Bucătaru [53-54], A. Ejov și C. Ejova [59-62], A. Solcan [63-65] etc. Autorii fac posibilă înțelegerea formării abordărilor moderne ale tehnologiilor de comunicare, strategiile de PR, mijloacele de manipulare, războaiele de informare și ”știrile false” în perioada preelectorală, și în lupta partidelor politice din aceste țări, atât în teorie, cât și în practică, care este necesară pentru analiza utilizării tehnologiilor politice moderne în politicile internaționale.

Studiul situației în domeniul de cercetare a elucidat *problema existentă în relațiile internaționale contemporane studiată insuficient*. Deoarece politica este o luptă pentru obținerea unei resurse limitate (adică a puterii), denigrarea caracterului a devenit un instrument valoros atât în politică internă, cât și în politică externă, folosit nu pentru a ucide fizic adversarul, dar pentru a-l distruge din punct de vedere politic în fața opiniei publice din spațiu național și cel internațional, ca rezultat efectuând presiunea asupra relațiilor interstatale.

Scopul și obiectivele lucrării. Scopul acestei teze este de a investiga din punct de vedere teoretico-conceptual denigrarea ca instrument în politica internațională, evaluând, în acest fel, cazul relațiilor dintre Statele Unite ale Americii și Federația Rusă. În baza scopului propus, au fost formulate următoarele **obiective**: analiza surselor teoretice existente și a fundamentelor studiului de denigrare a caracterului; definirea metodologiei de cercetare; stabilirea specificului tradiției rusești de denigrare a caracterului în politica internă și cea externă; evaluarea contrastelor dintre abordările naționale ale SUA privind denigrarea caracterului în politica

secolelor XX-XXI; proiectarea succeselor și eșecurilor strategiilor de denigrare a caracterului în politica externă a SUA și Federației Ruse; caracterizarea specificului denigrării caracterului ca instrument al strategiilor de stat ale Statelor Unite și al politicilor Federației Ruse; identificarea resurselor de denigrare a caracterului în atacurile mass-mediei.

Metodologia cercetării științifice se bazează pe principiile cercetării interdisciplinare, utilizându-se metode din știința politică, istorie, psihologie și sociologie. Această abordare contribuie la investigarea diferențelor de denigrare a caracterului dintre țări, utilizându-se metode științifice universale și specifice: *metoda dialectică, metoda discriptivă, metoda istorică, metoda sociologică și metoda contrafactuală*. Având în vedere că prezentul studiu este o parte componentă a științei politice, au fost utilizate metode specifice teoriei relațiilor internaționale: *metoda paradigmatică, metoda structural – funcțională, metoda instituțională, metoda comparativă, metoda behavioristă și metoda proiectării*. Pentru analiza istoriografică a surselor primare și secundare au fost utilizate metode empirice, precum *content analiza* a documentelor istorice și a articolelor media. Mai mult, datele cantitative colectate, prin utilizarea algoritmilor Google și a metodelor analizei conexiunilor, au fost folosite pentru stabilirea legăturilor dintre evenimentele istorice și fenomenul denigrării.

Noutatea și originalitatea științifică rezidă în conceptualizarea de către autor a atacurilor de denigrare a caracterului ca instrument în relațiile internaționale și realizarea unui studiu analitic comparativ al influenței denigrării de caracter asupra relațiilor bilaterale dintre SUA și Federația Rusă, ca instrumente împotriva conducerii fiecărei țări.

Problema științifică importantă soluționată în lucrare constă în adaptarea conceptului de denigrare a caracterului la sfera politicii internaționale, evaluarea gradului în care fiecare țară folosește atacuri de caracter împotriva conducerii celeilalte țări în contextul relațiilor internaționale contemporane, analiza relațiilor dintre SUA și Federația Rusă pe parcursul unei perioade determinate, pentru a demonstra modul în care denigrarea caracterului, ca instrument politic, evoluând la nivel transnațional, influențează relațiile dintre state.

Semnificația teoretică a studiului derivă din prezentarea fundamentelor teoretico-conceptuale ale denigrării ca instrument și strategie în relațiile internaționale; determinarea specificului tradiției rusești de denigrare a caracterului în politica internă și externă și a contrastelor dintre abordările naționale ale SUA privind denigrarea caracterului în politica secolelor XX-XXI; proiectarea succeselor și eșecurilor strategiilor de denigrare a caracterului în politică externă a SUA și a Federației Ruse; caracterizarea specificului denigrării ca instrument

al strategiilor de stat ale Statelor Unite și al politicilor Federației Ruse pe arena internațională; identificarea resurselor de denigrare a caracterului în atacurile mass-mediei în politica externă.

Valoarea aplicativă a lucrării. Rezultatele concluziilor și recomandările acestei cercetări pot servi drept suport politologic pentru factorii de decizie guvernamentali și nonguvernamentali de a înțelege natura, locul și rolul denigrării ca instrument și strategie în politica internațională în vederea evaluării efectelor aplicării acestui fenomen în relațiile bilaterale, precum și elaborarea strategiilor, instrumentelor adecvate amenințărilor existente pentru politica externă a statelor independente, inclusiv a Republicii Moldova, la etapa contemporană.

Rezultatele științifice principale înaintate spre susținere:

- De-a lungul istoriei, denigrarea a cunoscut o evoluție semnificativă, de la un mecanism folosit preponderent în interiorul țării spre o strategie complexă care a depășit hotarele statului suveran, fiind pe larg utilizată în politică internațională.

- Există o relație strânsă între înrăutățirea relațiilor diplomatice dintre state și denigrarea intenționată a conducerii de către o parte prin intermediul organelor guvernamentale oficiale sau al presei susținute de guvern.

- În relațiile internaționale contemporane, marii actori politici, SUA și Federația Rusă, practică strategia și instrumentarul denigrării, de regulă, atacând liderii statului oponent prin modalități diferite. Fiecare stat are un specific al său în implementarea denigrării ca strategie politică.

Implementarea rezultatelor științifice a fost realizată prin examinarea și aprobarea lor în cadrul ședințelor Departamentului Relații Internaționale și ale Seminarului Științific de profil al USM, prin rapoarte și comunicări la 7 conferințe științifice, în calitate de participant al Proiectului Comisiei Europene FP7 Marie Curie Acțiuni (IRSES) și în cadrul activității a autorului în calitate de expert-consultant internațional al actorilor politici din Republica Moldova, Ucraina, Rusia, SUA și alte state.

Publicațiile la tema cercetării. Rezultatele cercetării au fost prezentate în 9 articole științifice în reviste științifice și culegeri de materiale naționale și internaționale.

Volumul și structura tezei. Lucrarea constă din introducere, 3 capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografie din 429 surse, 18 anexe și 136 pagini text de bază.

Cuvinte-cheie: relații internaționale, politica externă, relații bilaterale, atacuri la persoană, denigrare, defăimare, imagine politică, propagandă, politică internațională, strategie, tehnologii politice.

REZUMATUL COMPARTIMENTELOR TEZEI

Structura prezentei lucrări este elaborată în conformitate cu scopul și obiectivele formulate. Lucrarea cuprinde adnotare, cuvinte-cheie, lista abrevierilor, introducere și trei capitole. Fiecare capitol se încheie cu o concluzie. Compartimentul final al tezei include concluzii generale și recomandări, urmat de bibliografie și anexe.

În introducere este argumentată actualitatea și importanța temei cercetate, sunt formulate scopul și obiectivele tezei, sunt prezentate noutatea științifică a rezultatelor obținute, problema științifică soluționată, importanța teoretică și valoarea aplicativă a lucrării.

Primul capitol - „**ISTORIOGRAFIA ȘI BAZELE TEORETICE ALE DENIGRĂRII ÎN POLITICA INTERNAȚIONALĂ**” - constituie o analiză a istoriografiei, a aspectelor conceptuale ale cercetărilor pe tema denigrării în știința politică și relațiile internaționale.

Primul subcapitol, *”Denigrarea în știința politică: studiul istoriografic”*, reprezintă o analiză aprofundată a surselor științifice ale statelor occidentale și ale celor postsovietice, pentru a compara modul în care cercetătorii din diferite țări au studiat subiectele de denigrare a caracterului. Autorul a utilizat surse științifice din SUA, Europa, Rusia și Republica Moldova, pentru a cerceta comparativ și complex modul în care țările au utilizat denigrarea.

Primele încercări de a studia denigrarea au fost realizate în sfera politică, fiind completate de cunoștințele din domeniile psihologiei sociale și teoriei comunicării. Persoanele fizice pot înceta să fie recunoscute pozitiv de comunitatea lor profesională sau mediul lor social, ca urmare a campaniilor de denigrare a caracterului. Motivul pentru care acest concept necesită a fi studiat este de a demonstra impactul lui social și politic. Aceasta trebuie efectuată nu numai în numele unui anumit individ sau grup victimizat, ci și pentru a demonstra impactul global posibil al atitudinilor diferite față de personalitățile publice și liderii de opinie, în special în era globalizării și a ”societății informaționale”, unde știrile se schimbă cu viteza luminii și au loc modificări ale opiniei publice.

Printre cei mai proeminenți cercetători ai conceptului de denigrare a caracterului îi putem evidenția pe autorii americani de origine rusă M. Icks, E. Shiraev și S. Samoilenko. Aceștia, fiind membri ai Laboratorului pentru Denigrarea Caracterelor și Politica Reputației (CARP), găzduit la Universitatea George Mason, Fairfax, Virginia, SUA, și ai Societății Internaționale pentru Studierea Denigrării Caracterelor (ISSCA), pot fi identificați ca pionieri ai conceptualizării și clasificării fenomenelor de denigrare a caracterului și a formelor sale de manifestare în sfera politică [1-6].

M. Hasselmayer și M. Jenny au contribuit la determinarea abordării negative a campaniei de denigrare a caracterului. [7, 8] C. Shultz și M. Pancer au efectuat unul dintre primele studii de atacuri de caracter în politică. [9] Printre alți cercetători occidentali trebuie subliniați T.L. Budesheim, [10] D.A. Houston, [10] S.J. DePaola [10], J. Johnson [11], J. A. Thurber [12], C. J. Nelson [12], R. R. Lau [13, 14], L. Sigelman [4, 13-16]. Rovner [13, 154], M. Kugler [15], R.A. Jackson [17], J.J. Mondak [17], R. Huckfeldt [17], FH Jonas [18]. Bazele teoretice evolutive au fost construite conform lucrărilor lui N. Machiavelli [19], F. Bacon [20], I. Kant [21], Tarde [22], W. Lippmann [23].

În comunitatea științifică rusă, subiectul atacurilor de caracter este dezvăluit de autorii S.V. Gorin [24], A.U. Trubetskoy [25], V.I. Ivanov [26], O.N. Yanitsky [27], I. Klovov [28], V. Vera [29], O. Issers [30], O.N. Parshina [31], A. Vujma [32], A. Ledeneva [33], I. Yablokov [34;35] și E.V. Kablukov [36].

În Federația Rusă este în dezvoltare o nouă direcție științifică în studiul managementului reputației, numită ”studii ale reputației”. În opinia lui S. Gorin, această disciplină studiază tiparele în crearea și gestionarea reputației persoanelor și entităților juridice și o explorează ca pe un fenomen în societate. [24]

Lucrările cercetătorilor din Republica Moldova, precum Gh. Rusnac [37-39], V. Saca [37,40], V. Moșneaga [53-54], V. Țurcanu [39], V. Teosa [41-43], încearcă să examineze denigrarea caracterului nu ca instrument politic, ci scot în evidență natura, valorile și tradițiile acestui fenomen. Gr. Vasilescu [44-45], P. Varzari [46-48] și L. Braga [46] dezvăluie trăsăturile dimensiunii etice și politico-culturale a tranziției democratice a Republicii Moldova în contextul istoriei și tradițiilor Eurasiei, fapt ce ne oferă o abordare neordinară în comprehensiunea subiectului dat în Federația Rusă.

În același timp, unele aspecte ale denigării, ca politici sau mijloace de luptă politică, sunt consemnate în lucrările lui V. Mosneaga [53-54], C. Solomon [38], I. Bucataru [53-54] P. Varzari [46-48] și A. Solcan [63-65], fiind legate de studiile teoretice și practice ale elitei politice și ale partidelor politice în campaniile electorale și formarea imaginii liderilor și partidelor politice. Trebuie subliniat faptul că lucrările prezentate de A. Ejov și C. Ejova [40-43] sunt extrem de utile pentru cercetare. În aceste studii autorii fac o amplă analiză a istoriei, teoriei, metodologiei și practicii formării imaginii statului, subliniind rolul imaginii politice în relațiile internaționale.

Lucrările lui V. Moraru [49-51], C. Marin [52] și A. Peru-Balan [55-58] acordă atenție interacțiunii dintre realitatea politică, mass-media și comunicarea internațională. Aceste studii

examinează abordările moderne ale tehnologiilor de comunicare, strategiile de PR, mijloacele de manipulare, războaiele informative și știrile false în perioada preelectorală și în diverse etape ale luptei politice în teorie și practică.

În rezultatul studiului istoriografic, a fost propusă spre cercetare problematica lucrării care rezidă în descoperirea legăturii dintre relațiile bilaterale ale țărilor și atacurile la persoană asupra conducerii țării, definind natura, rolul și instrumentele strategiilor de atacuri de caracter, pentru a extinde posibilitatea de a face prognoze asupra relațiilor statelor în funcție de utilizarea unor astfel de practici.

Cel de-al doilea subcapitol, **”Fundamentele teoretice ale studiului denigrării în știința politică”**, se concentrează asupra analizei fundamentelor teoretice ale denigrării sub aspectul tuturor abordărilor din știința politică. În cadrul acestui paragraf, autorul evidențiază premisele utilizării denigrării în politica internațională, descrie diferențele dintre abordările teoretice ale denigrării.

Originea ideilor despre reputație și denigrare, care derivă din opinia publică o putem depista încă din Antichitate (în filosofia clasică chineză). A fost cercetată importanța studierii opiniei publice ca element al guvernării, conceptul de denigrare ca subiect al studiului științific, inițial a fost introdus de Jerome Davis în 1950 în colecția sa de eseuri despre campaniile politice de denigrare. [67]

Denigrarea implică diferite tipuri ale defăimării, care sunt asemănătoare atacurilor *argumentum ad hominem*, abuzând de context în anunțurile politice, pentru a redirecționa atenția de la adevăratul subiect al dezbaterii la caracteristicile adversarului. *Ad hominem* se referă mai des la caracteristicile umane, în timp ce denigrarea poate să se refere la argumentele *ad personam*, folosite pentru a indica atributele și trăsăturile ”personale”. Totuși, spre deosebire de atacurile *ad personam* și *ad hominem*, denigrarea poate fi aplicată dincolo de dezbateri și dialoguri, deoarece este ”unilaterală”.

Tipurile și metodele denigrării diferă în funcție de sfera, timpul și ritmul acestora. Domeniul de aplicare se referă la nivelul la care este utilizată denigrarea, aceasta putând fi individuală sau colectivă. În ceea ce privește timpul, denigrarea poate avea loc atât împotriva victimelor vii, cât și a celor decedate. În termeni de impuls, atacurile personale pot fi planificate și spontane. [2]

La etapa actuală, comunicarea politică devine un suport pentru credibilitatea informațiilor și o luptă pentru o imagine publică pozitivă a candidatului, totodată, și o imagine publică proastă a adversarului. Propaganda bine creată și bine gândită este concepută pentru a manipula

publicul-țintă. Pe parcursul secolelor XX și XXI, creșterea numărului platformelor media a dat politicii o sporire a numărului tehnicilor de denigrare și a oferit politicianilor noi metode și oportunități de a "juca murdar".

Astfel, analiza istoriografică și teoretică a făcut posibilă realizarea următoarelor **concluzii la capitolul 1:**

1. Sintagma de "denigrare a caracterului" a fost propus în 1822, iar studiul academic al acestuia în domeniul științelor politice a început la mijlocul secolului XX, deși exemple în acest sens pot fi găsite în istorie. Denigrarea caracterului poate fi definită ca reprezentând "un efort deliberat și susținut pentru a deteriora reputația sau credibilitatea unui individ". Această noțiune poate fi aplicată selectiv și grupurilor, instituțiilor și corporațiilor sociale, care ar putea pierde reputația din cauza caracterului. Pentru a executa o denigrare a caracterului, trebuie să fie prezenți trei actori: agentul ("asasinul"), care este interesat să distrugă reputația cuiva, ținta ("victima"), care suferă un atac, și publicul ("audiența"), a cărei evaluare a victimei este modificată ca urmare a atacului.

2. După cum reiese din literatura de specialitate, așa termeni precum "calomnia", "clevetirea", "PR negru" sunt analogi cu conceptul de denigrare a caracterului, dar putem să urmărim și diferențe semnificative. Diferența dintre "calomnie" și "clevetire" constă în forma în care este efectuat atacul: calomnia este făcută într-o formă scrisă (ziar, internet, revistă etc.), iar clevetirea se răspândește prin cuvântul vorbit de persoană (prin intermediul radioului sau emisiunilor de televiziune). PR negru se referă la crearea și difuzarea de informații cu scopul formării unei atitudini "reci" a audienței față de anumite fenomene, evenimente, procese, produse etc. Este vorba despre orice atac sau chiar întregul proces de "război informativ" care vizează distrugerea imaginii subiectului atacului, cum ar fi o mișcare, o companie sau o națiune. Denigrarea personajului se referă atât la proces, cât și la rezultat, realizându-se prin atacuri de caracter. De-a lungul istoriei, denigrarea caracterelor a fost deja descrisă și analizată. Atacurile statelor asupra personalităților publice reprezintă o parte integrantă a discursului politic în istoria omenirii.

3. Conceptul de denigrare a caracterului reprezintă un subiect separat de studiu, derivând din conceptul de campanie negativă. Există două tipuri: anunțuri de atac, care se concentrează doar pe atributele negative ale adversarului, și anunțuri de contrast, care oferă informații "calde" despre agent, în contrast cu informațiile negative despre victimă. Denigrarea de caractere diferă în funcție de sferă, calendar și ritm, fiind aplicată împotriva unui individ sau a unui colectiv, atât împotriva celor vii, cât și a celor "decedați", fiind planificate sau spontane.

4. Metodele atacurilor de caracter pot fi clasificate în șapte tipuri principale, incluzând minciuni anonime (falsificări ale faptelor biografice), citarea greșită (omiterea detaliilor din contextul citării adversarului), tăcerea ("ștergerea" unui adversar din memoria colectivă), acte de vandalism (efectuat pe obiectele care simbolizează victima), injuriile (aplicarea etichetelor negative scurte), apelul la boli mintale (stigmatizarea tulburărilor psihologice) sau devieri sexuale (acuzăție în comportament sexual inadecvat).

5. Problema denigrării caracterului în lumea contemporană, mai ales pe plan politic internațional, există și de aceea necesită o analiză mai profundă. Astfel, în această teză, vom examina impactul conceptului de denigrare a caracterului în sfera politicii internaționale, în special, prin evaluarea gradului de utilizare a acestuia în fiecare țară împotriva conducerii unor alte țări în contextul relațiilor internaționale contemporane, fiind supuse examinării relațiile SUA-Rusia în anumite perioade determinate. Cercetarea și evaluarea comparativă și sistemică formează baza teoretică a naturii atacurilor de caracter, stabilește rolul și instrumentele lor în relațiile internaționale, evaluându-se, astfel, efectul și gradul atacurilor de caracter intenționat, lansate împotriva conducerii prezidențiale ruse și a celei americane în secolul XXI.

În capitolul doi - "DENIGRAREA ÎN POLITICA INTERNAȚIONALĂ: EVOLUȚIA ABORDĂRILOR ÎN ISTORIA RUSĂ ȘI AMERICANĂ" - este efectuată o investigație comparativă, realizată prin aspecte metodologice ale studierii fenomenului denigrării și explicării analitice a atributelor sale. Principalul accent este pus pe identificarea diferenței dintre tradițiile de denigrare din Federația Rusă și SUA.

Primul subcapitol, "Metodologia cercetării denigrării în politica internațională", se axează pe determinarea metodelor analitice aplicate studiului realizat de autor, destinate să interpreteze și să explice evoluția, noile tendințe și perspectivele denigrării în politica internațională. Acest paragraf analizează și prezintă metode fezabile de cercetare, reieșind din subiect și context. Totodată, sunt aplicate diferite metode pentru a evalua gândirea diferitor cercetători, reprezentanți ai principalelor școli ale teoriei relațiilor internaționale, ideile savanților, experților și politicienilor la diferite etape de dezvoltare a relațiilor internaționale, în diferite epoci. În același timp, autorul examinează paradigmele existente ale teoriei relațiilor internaționale care abordează metodologia și metodele selectate ca context al subiectului de cercetare dat. Astfel, se creează un cadru metodologic al studiilor denigrării, care permite descoperirea particularităților obiectului pentru efectuarea unei cercetări cuprinzătoare a ipotezelor teoretice înaintate.

Pentru efectuarea unei analize eficiente a subiectului în cauză, considerăm necesar definirea diferitelor tipuri posibile de atac de caracter care, în accepțiunea lui J. J. Smart și E. Shiarev sunt [68]:

Fotografii ieftine, în acest context, obiectivele atacatorilor fiind deranjarea adversarilor și distragerea atenției acestora în așa fel, încât atacurile să aducă daune cumulate sau să împingă victima la reacții exagerate, forțând apărătorii să decidă să ignore sau să reacționeze cu lovituri ieftine. Există două rezultate nedorite: reacții prea slabe ale apărătorilor și/ sau acțiuni exagerate. [68, p.220]

Falsificări, bazate pe minciuni, care, pe măsură ce se răspândesc, devin tot mai greu de distins de faptele reale. Atacatorii încearcă să asocieze, în mod deliberat, mesajul politic al adversarului cu presupusele sale acte imorale sau alte defecte grave de caracter. [68, p.220]

Tentative de defăimare, care reprezintă niște acuzații grave și directe, afirmații, declarații sau alte informații bazate pe fapte cunoscute. Atacurile pot provoca o daună morală și duc la înfrângerea inevitabilă a adversarului. Principala problemă cu care se confruntă ținta este cum să se apere fără a părea defensiv sau apologetic. [68, p.220]

Această abordare teoretică a autorului este prezentată într-un capitol din lucrarea științifică *Denigrarea de-a lungul veacurilor* [68], unde se ajunge la concluzia că un atac reușit ar trebui să aibă un impact negativ nu numai asupra victimelor, ci și asupra asociațiilor și susținătorilor lor apropiați. Ei ar putea fi distrași, frustrați și chiar confuzi, pe cel puțin o perioadă. Este posibil să fie nevoiți să mobilizeze resurse financiare suplimentare și să se consulte cu asociații lor, pentru a realiza un răspuns eficient la atacuri. Alții pot reacționa rapid și în mod necorespunzător, creând, astfel, mai multe probleme pentru victima atacului. Atacurile pot spori vizibilitatea publicului candidatului și pot aduce sprijin din partea grupurilor de interese sau a donatorilor politici. Candidații relativ necunoscuți sau așa-numiți independenți (în SUA cei care nu aparțin partidelor democratice sau republicane), de obicei, declanșează acte de denigrare a caracterului împotriva adversarilor lor puternici pur și simplu pentru a fi observați.

Tot în acest paragraf sunt efectuate studii selective ale evenimentelor și reacțiile la acestea apărute în media sau Internet. Caracterul interdisciplinar al studiului permite aplicarea metodologiei de cercetare a mai multor științe. Metodele sociologice sunt aplicate pentru a obține obiectivitate prin testarea opiniei mass-mediei, care influențează politica și opinia publică cu privire la personalitatea președintelui și reputația întregii țări. Partea empirică a cercetării va fi îndeplinită prin realizarea analizei de conținut a surselor online (prin intermediul funcției de căutare avansată Google).

Cercetarea istoriografică a evenimentelor conține elemente de analiză a discursului, cum ar fi stilul publicării, caracteristicile auditive, critica, atributele genurilor și cele stilistice ale mesajului etc. Totodată, abordarea etnografică, bazată pe analiză, permite descrierea denigrării în funcție de particularitățile culturale (de exemplu, în ceea ce privește ”Vestul” și ”Estul”).

Aplicarea metodologiei cercetării asupra fenomenelor științifice ale conceptului de denigrare a contribuit la compararea tradițiilor rusești și americane în acest domeniu și a permis determinarea unor premise ale studiului analitic asupra denigrării ca fenomen contemporan, precum și proiectarea unei baze experimentale în soluționarea problemei științifice înaintate spre susținere.

În cel de-al doilea subcapitol, ”Tradiția rusească de denigrare în politica internațională”, se realizează un studiu comparativ și descriptiv al utilizării denigrării în unele perioade semnificative din istoria Rusiei. Prin prezentarea diferitor exemple se demonstrează că au existat mai multe încercări majore de a folosi denigrarea împotriva persoanelor importante din stat. Unele dintre cele mai răspândite atacuri sunt cele care pun la îndoială loialitatea liderului față de țară, de asemenea, sunt analizate atacurile asupra comportamentului sexual al persoanei, care par universale din punct de vedere cultural, în acest context. Astfel, au fost supuse cercetării cazurile unor persoane importante, precum Maria Alexandrovna, Grigorii Rasputin, Leon Troțki, și a mai multor lideri politici contemporani ai Federației Ruse, precum Mihail Gorbaciov, Vladimir Putin și Dmitrii Medvedev. La fel teoriile conspiraționiste, deși sunt în afara sferei cercetării au fost surprinzător de multe în pregătirea componentei istorice a acestei cercetări.

Pe scurt, cercetarea istoriografică a arătat că există multe asemănări între atacurile împotriva Ecaterinei II, lui Grigorii Rasputin, Lev Tolstoi, Mihail Gorbaciov și Vladimir Putin. Multe dintre aceste atacuri au urmat liniile tradiționale ale denigrării, dar există și diferențe majore: atacurile împotriva lui Rasputin duc la asasinarea mortală a acestuia, rămânând în istorie ca ”călugărul nebun”. Pe de altă parte, Ecaterina a II a trăit o viață lungă și acum este cunoscută sub numele de Ecaterina cea Mare, deși, de asemenea, a fost atacată pentru faptul că era de origine străină. Lev Troțkii a fost învinuit de aceleași lucruri ca și Rasputin, fiind asasinat, însă atacurile împotriva persoanei lui astăzi sunt în mare parte, uitate. În mod similar, Gorbaciov este învinuit de societatea rusă de prăbușirea URSS și afirmațiile potrivit cărora acesta reprezenta interesul SUA acestea fiind sunt în continuare un subiect popular de atac împotriva lui.

Este interesant faptul că atacurile pentru abateri generice, relații heterosexuale frecvente sunt actualmente în declin în Federația Rusă. În acest sens, o zonă mult mai periculoasă sunt

atacurile legate de relația cu statele adverse. Rezultatul privind învinuirile de legătură cu statele adverse, în contextul studiului, au fost foarte diferite: originea străină a împărătesei crea situații amuzante, legate de abilitățile lingvistice sau personalitatea ei, dar, în istorie, a rămas ca regina care extindea activ Rusia. Denigrarea ieftină vizavi de împărăteasă n-a dus roade, iar batjocura cu care se confrunta pentru că nu era "rusoaică" nu a cauzat probleme pe termen lung și nu a împiedicat misiunea ei de a construi Imperiul Rus. La fel, atacurile împotriva personajului lui Rasputin au avut succes, deoarece nu numai că a fost perceput ca fiind atât de diabolic, încât populația s-a adunat să-l ucidă, iar zvonurile despre abilitățile sale și astăzi continuă să se învârtă în jurul numelui său.

De asemenea, autorul subliniază diferența dintre scandalurile sexuale ale celor două personaje. Intenția în ambele cazuri era denigrarea, în cazul lui Rasputin, fiind un călugăr, acest lucru l-ar fi defăimat până când nu ar mai fi putut să slujească în această calitate. Pentru Ecaterina acesta ar fi fost pur și simplu un lucru jenant. De asemenea, rezultatul real a fost diferit: împărăteasa a fost probabil bârfită, dar a reușit să continue activitatea sa. În cazul lui Rasputin, s-a creat o agitație în palatul regal și i-a determinat pe angajatorii săi să ia atitudine față de comportamentul său defectuos.

În ceea ce privește atacurile privind legătura cu străinii, există un mijloc clasic de denigrare. În cazul Ecaterinei, acest lucru a fost efectuat la nivel de bârfă: Imperiul Rus s-a extins și a crescut în timpul domniei sale, împărăteasa, de origine germană, a reușit să conducă țara la noi înălțimi. În același timp, un secol și jumătate mai târziu, guvernul care a fost consiliat de Rasputin a suferit foarte mult, iar atacurile împotriva lui Rasputin au fost atât de reușite, încât elitele rusești au decis asasinarea lui. Cu siguranță, atacul împotriva personajului său a avut un succes și denigrarea acestuia a reușit. Această remarcă concludentă a fost prezentată și în articolul autorului [69].

În cel de-al treilea subcapitol, "Contradicții ale abordărilor americane privind denigrarea în politică", studiul descriptiv și istoriografic este continuat prin examinarea cazurilor din societatea americană. Sunt analizate așa persoane precum George Washington, John Adams, Thomas Jefferson, George W. Bush și Barack Obama. Această cercetare este continuată prin compararea tradițiilor ruse și a celei americane de denigrare și examinarea diferențelor dintre ele. Specificul practicii de denigrare a caracterului în istoria politicii Statelor Unite este cercetat prin intermediul analizei comparative de conținut, pe baza căreia s-a formulat site-ul web juridic al Statelor Unite și s-au editat principalele dicționare de drept din SUA,

totodată, scopurile și instrumentele acestei abordări aplicate în domeniul social și al acțiunii politice.

Se constată că același lucru este valabil și pentru toți cei cinci președinți americani, observându-se similitudini puternice, dar și diferențe mari. În toate cazurile, acuzațiile privind caracterul real al omului au implicat întrebări de genul este ”om adevărat” sau laș și slab; cinstit sau nu. Aceste tipuri de acuzații sunt foarte frecvente în atacurile politice, fiind unele dintre cele mai fundamentale. Interesant, abuzul sexual a fost invocat doar în cazul lui Thomas Jefferson. Religiozitatea lui Obama și a lui Jefferson a fost pusă în discuție de oponenți.

O parte specifică a strategiei campaniei de denigrare a personalității rezidă în examinarea aspectelor pozitive pe care le posedă adversarul și încercarea de a le transforma în negative. Astfel, cum s-a menționat anterior, în cazul lui Obama, acest lucru a fost făcut prin defăimarea populismului său referitor la afirmația precum că era Dumnezeu. De asemenea, putem atesta și cazul senatorului american John Kerry, care s-a confruntat cu o situație similară în 2004, când a fost pusă sub semnul întrebării pregătirea sa militară, o parte esențială a personalității sale care îl deosebea de președintele George W. Bush, fiind atacat și declarat ca autoservil, necinstit și comițător de fraudă generală în timpul când era ofițer militar în războiul din Vietnam.

În perioada guvernării fostului președinte american Barack Obama, se observă creșterea intensității atacurilor asupra liderilor publici. Acest fapt se datorează mai multor cauze, inclusiv și faptului că, odată cu creșterea comunicării electronice, a devenit foarte ușor ca oponenții să-și disemineze punctele de vedere și convingerile, indiferent cât de stranii sau radicale nu ar fi. Obama, la momentul alegerii sale, probabil, fusese persoana cea mai denigrată și atacată persoană care și-a asumat vreodată președinția, dar, cu siguranță, nu va fi ultimul politician care trebuie să facă față acestei acțiuni. Trebuie de înțeles că, atunci când cineva intră în arena publică sau luptă pentru putere, există puține limite asupra a ceea ce oamenii vor face pentru a se asigura că ceilalți pierd.

O altă trăsătură comună între atacuri sunt cele privind percepția ”americanității” bărbaților. De exemplu, în cazul lui Jefferson era mai subtilă, dar pentru Obama și Washington era deosebit de clară și evidentă. Obiectivul atacatorilor săi era foarte clar: să-i facă pe cei din jurul lui să-și piardă încrederea în ei și să-i încurajeze pe urmașii lui să devină descurajați.

Autorul a scos în evidență din experiența istorică un aspect al denigrării de caractere din Statele Unite și din întreaga lume, care este că atacul trebuie să fie nu numai pe înțelesul „omului de pe stradă”, ci trebuie să fie interesant și pentru el. Indiferent cât de adevărat este un atac, dacă este plictisitor sau nu este ușor de înțeles pentru mase, atacul va eșua. Acesta este probabil

motivul pentru care atacatorii, de obicei, se răzgândesc pe aceleași câteva teme (de exemplu, loialitate, sex, corupție etc.), deoarece acestea sunt lucruri pe care chiar și cel mai înstrăinat alegător îl poate înțelege și disprețui ușor. După cum a fost menționat mai devreme în această lucrare, atacurile trebuie să aibă nu numai un atacator și o victimă, ci și o audiență. Publicul trebuie să înțeleagă spectacolul, dacă acesta tinde spre a fi un succes.

În **Concluziile capitolului 2** se subliniază:

1. Aplicarea metodologiei cercetării la fenomenul de denigrare a caracterului a contribuit la compararea tradițiilor rusești și a celor americane ale atacurilor de caracter și a determinat premisele studiului analitic al denigrării caracterului contemporan, care va fi descris cu ajutorul unor astfel de metode precum analiza discursului și analiza conținutului etnografic. De asemenea, s-a demonstrat că sunt trei tipuri principale de atacuri de caracter: fotografiile ieftine, falsificări și încercări de denigrare directă a caracterului.

2. În contextul Rusiei, este interesant faptul că, în ciuda unei istorii puternice a abuzului generic, heterosexualitatea ca mijloc de atac împotriva cuiva este în prezent în declin. Totodată, se remarcă faptul că atât în trecut, cât și astăzi, Rusia este zona cea mai concretă și periculoasă pentru atacul de legătură cu străinii. În acest sens, rezultatul cercetării noastre, de asemenea, este foarte diferit: originea străină a împărătesei crea dificultăți de exprimare lingvistică, dar a rămas în istorie ca împărăteasa care a extins activ teritoriul rus. La fel, atacurile împotriva lui Rasputin au avut succes, personajul lui fiind perceput atât de diabolic, încât acest lucru a dus la asasinarea lui.

3. Dacă examinăm cazurile președinților americani, observăm că formele tradiționale de denigrare a caracterului rusesc sunt în contrast cu formele americane. În toate cazurile au existat acuzații privind caracterul real al omului. O altă trăsătură comună între atacuri sunt cele privind percepția ”americanității” bărbaților. Obiectivul atacatorilor era foarte clar: să-i facă pe cei din jur să-și piardă încrederea în ei și să-i încurajeze pe urmașii lui să devină descurajați.

4. Contrastul exemplelor rusești și a celor americane arată că liderii politici naționali, chestionându-și loialitatea față de țară sau modul în care sunt ”ai noștri” și ”străini”, reprezintă o țintă importantă de atac, deoarece cetățenii nu doresc lideri care nu sunt pe deplin concentrați în viitorul țării, ei au nevoie de lideri care vor susține pe deplin interesele națiunii, fără loialități divizate. Totodată, putem vorbi și despre o teorie a conspirației, care ar putea, de asemenea, să dețină elemente de atac de caracter sau să fie parte dintr-un complot de denigrare a caracterului. Putem chiar să facem referire la un complot internațional, vechi de secole, care controlează în

secret evenimentele lumii, fapt examinat îndeaproape în contextul cercetării subiectelor de denigrare a caracterului.

SUA și Federația Rusă dețin o practică îndelungată a denigrării sub diferite forme. În ambele cazuri, populația acestor state este deschisă să audă noi acuzații despre liderii străini și sunt dispuși să încerce să-și distrugă adversarii prin denigrare atunci când este necesar. Este important să menționăm că denigrarea constituie un mijloc politic pentru ca o țară să influențeze atât opiniile cetățenilor săi, cât și cele ale cetățenilor străini.

În capitolul trei - „STRATEGII ȘI INSTRUMENTE ALE DENIGRĂRII ÎN POLITICA INTERNAȚIONALĂ” - este efectuată o aplicare analitică și prognostică pentru testarea ipotezei, conform căreia există o legătură între înrăutățirea relațiilor politice dintre state și creșterea atacurilor împotriva reputației liderilor guvernelor adverse. Denigrarea, de asemenea, este cercetată prin pisma noilor tendințe, mai ales prin mass-media și acțiunile forțelor neguvernamentale.

În primul subcapitol, *”Denigrarea în politica externă a SUA și a Federației Ruse”*, sunt evaluate succesele și eșecurile, similitudinile și diferențele în realitățile și noile tendințe de denigrare. Studiul este dedicat analizei principalelor probleme ale fenomenului cercetat și identificării cauzelor sistemice care vor contribui la definirea concluziilor necesare pentru testarea ipotezelor tezei de doctor. Cazurile de denigrare sunt analizate în perioadele ”calde” și cele ”rece” în relațiile dintre state.

Cercetarea relațiilor dintre țări a dezvăluit o tendință interesantă și importantă: președintele rus aparent credea că ”a înțeles sistemul”. Ideea că presa americană era cu adevărat liberă, în care putea să fie publicată orice povestire, era ridicolă pentru el. Reieșind din aceasta, prin intermediul analizei conținutului rapoartelor științifice contemporane și a metodologiei mixte ale abordărilor, luate din analiza discursului și a conținutului etnografic, precum și a instrumentelor avansate de căutare Google, se constată că legătura a fost aproape distrusă și relațiile calde încă nu s-au restabilit.

Relația dintre Statele Unite ale Americii și Federația Rusă are o istorie lungă, cu urcușuri și perioade de declin. Toate succesele și eșecurile de aproape 30 de ani de la prăbușirea URSS au fost atent analizate și demonstrate într-un grafic (vezi Anexa 5). Au existat câteva perioade ”calde” și ”rece”, pe termen lung, în relațiile celor două țări. În contextul acestei lucrări, perioada 2001-2003 a fost definită ca o perioadă ”caldă”, iar perioada 2003-2005 a fost concepută drept o perioadă ”rece”.

Rezultatele unei alte perioade sunt analizate de autor în unul din articole [70]. Se explică faptul că una dintre cele mai mari schimbări a fost declinul relațiilor dintre SUA și Rusia. În plus, relația foarte personală dintre Putin și Bush s-a schimbat dinamic. Statele Unite au devenit un critic frecvent al regimului lui Putin și, în special, a naturii autoritare pe care o luase, în timp ce Rusia a înregistrat o retrocedare din partea democrației.

Ceea ce este greu de explicat este faptul că presa și-a schimbat percepția în ceea ce privește situația din Rusia, în scurt timp fiind de părerea că Rusia nu a fost extrem de democratică sau orientată spre libertate la începutul anilor 2000. Acest lucru este legat, mai degrabă, de faptul că presa nu mai difuza povestiri despre numele atrăgător pe care l-a folosit Bush pentru Putin, nici nu discuta despre recenta lor excursie de pescuit. Deja presa era interesată să acopere o poveste de un nou tip- cea referitoare la problemele din țară, devenind critic regulat al politicii externe a Statelor Unite. Există cu siguranță dovezi clare că perioada 2002-2003 a fost una de neobișnuită apropiere între guvernul rus și cel american, în contrast cu perioada 2007-2008, care se caracteriza prin manifestarea unei paradigme ”critice față de Rusia” mult mai puternice. Această schimbare de paradigmă reprezintă o schimbare serioasă în ceea ce privește modul în care Orientul și Occidentul au interacționat unul cu celălalt în acel moment.

Al doilea subcapitol, *”Denigrarea ca instrument în strategiile de stat ale Statelor Unite și politica externă a Federației Ruse”*, analizează evoluția denigrării în politica internă la nivel interstatal. În consecință, autorul evaluează natura instrumentală a denigrării, privită ca un instrument în strategiile și politicile de stat. Acest paragraf este completat prin studiile de caz ale situațiilor de denigrare a președinților ruși și americani per ansamblu și pe perioade de timp alese cu ajutorul analizelor Google și a elementelor de analiză a discursului și conținutului etnografic, pentru a arăta diferența dintre frecvența și conținutul atacurilor în perioadele ”calde” și ”reci”.

Analiza demonstrează că, în comparație cu anul 2001 (așa-numita ”perioadă caldă”), în 2003 (începutul ”perioadei reci” – războiul din Irak), se manifestă o mai mare negativitate față de SUA și, mai ales, față de George W. Bush. Multe dintre rezultatele evaluărilor ”reci” despre președintele Bush, în special în 2001, nu au fost de fapt din acel moment, dar s-au referit doar la 2001 (deseori despre atacurile din 11 septembrie). În ”vremurile calde”, Bush a apărut rar într-o lumină defavorabilă, chiar și presa s-a abătut aproape întotdeauna de la evaluările ”reci”. În acele ocazii rare, când presa a făcut declarații defăimătoare, s-a întâmplat în timpul ”perioadei reci”, în contextul dat, în 2003.

Deoarece presa americană își prezenta în mod liber opiniile, în 2003 nivelul negativismului față de Vladimir Putin a crescut în comparație cu 2001, când Putin a fost prezentat ca lider "cinstit" și doar câteva site-uri au exprimat critici la adresa liderului rus.

Mass-media rusă a elaborat o strategie de prezentare, în cea mai mare parte, a noutăților pozitive, iar atunci când un lucru defaimator era prezentat despre președintele american, se făcea referire la un expert sau la alți oameni. Unele articole specificau chiar faptul că "ideile comitetului de redacție pot fi diferite de opiniile exprimate în articol". Se crede că Rusia "și-a angajat denigratorul", pe Vladimir Jirinovski, care reprezintă o poziție oficială în cazurile în care guvernul și mass-media nu se pot exprima în mod direct. De asemenea, atacurile provin, de obicei, din blogurile și site-urile utilizatorilor, ceea ce înseamnă că atitudinea "rece" față de Bush și America era prezentă la nivel particular.

Mai menționăm faptul că în cadrul acestei cercetări este adus în discuție și este prezentat și într-unul din articolele autorului conceptul de mimică politică. [71]

Al treilea subcapitol, "Resursele de denigrare în mass-media", descrie natura mediatică a fenomenului de denigrare, furnizat de analiza diferențelor de prezentare a denigrării în presa rusă și cea americană. Astfel, se examinează baza resurselor și natura instrumentală a denigrării. În acest paragraf, autorul a utilizat analiza Google pentru a determina natura atacurilor și a cercetat incidentul Pussy Riot și alte incidente similare.

În contextul incidentului menționat, putem observa diferența dintre prezentarea informației în mass-media occidentală și cea din Est, în ceea ce privește arestarea, detenția și condamnarea activiștilor Pussy Riot. O parte a văzut Pussy Riot ca protestatari vulgari, ilegali, în timp ce ceilalți i-au relaționat cu niște luptători ai libertății într-un regim totalitar. Din acest motiv, comunitatea internațională l-a criticat și l-a atacat pe Putin pentru arestarea femeilor. Participantele Pussy Riot au fost închise și insultate de către prim-ministru, în SUA însă senatorii și kongresmanii erau încântați să se întâlnească cu ele, presa urmărind cu atenție evenimentele.

În plus, opinia rusă a fost influențată și de acel fapt că în media se vehicula ideea că membrii grupării au încălcat legile interne și au fost arestați pentru agitație politică sau apolitică într-o biserică, ceea ce încălca sentimentele credincioșilor conform legii adoptate în 2013. Se observă clar că guvernul rus reacționează la comportamentul sacrileg cu toată forța legii. Este demn de remarcat atât în cazul jucătorului care joacă Pokemon, cât și al femeii care fumează o țigară că nu există nici un element de politizare, nici feminism în acțiunilor lor. Aceștia au fost acuzați pentru încălcarea normelor de comportament ale Bisericii Ortodoxe Ruse.

Cazul Pussy Riot are toate caracteristicile unui exemplu clasic de denigrare de către americani a rușilor prin atacarea urmării penale și condamnarea acestor femei și servind ca un exemplu puternic de defăimare ca un instrument în atacurile mass-media.

Natura performativă a acțiunilor Pussy Riot a fost discutată în articolul autorului [72], împreună cu o analiză mai profundă a Pussy Riot în sine, ceea ce a dus la concluzia ce a contribuit la crearea acestei teze: trebuie realizate studii suplimentare pentru a compara și a contraface opinia rusă și cea occidentală / americană în chestiuni controversate pentru a vedea cum reacționează tipic ex-republicile sovietice. Ar fi, de asemenea, interesant să studiem separat știrile rusești și reacția populară la aceste evenimente pentru a determina ce sentiment național popular se manifesta față de Riotul Pussy [73].

La începutul anilor 2000 s-au înregistrat multe succese și eșecuri în relația politică ruso-americană, care, conform poziției oficiale a statului, nu a afectat relația personală a președintelui Bush și a președintelui Putin, deși a avut un impact privind reprezentarea președinților și țărilor în mass-media și opinia publică. Denigrarea a fost folosită, în mod obișnuit, ca instrument în politica internațională și sfera mass-mediei. Se pare că pentru cei care caută relații mai strânse cu Occidentul, sprijinul pentru președintele Putin sau politicile Federației Ruse nu este o alternativă acceptabilă. De fapt, s-ar părea că Putin este întotdeauna "rău", în timp ce președinții americani, atunci când sunt atacați, sunt priviți, deseori, prin lentile imperfecțiunilor lor personale.

În lucrare se arată, cu exemple de practici de denigrare a caracterului în SUA și Rusia, realitatea actuală a acestor procese în lumea postsovietică, inclusiv în Republica Moldova. De exemplu, potrivit lui V. Portnikov, succesul lui Igor Dodon (candidatul pro-rus pentru Președinția Moldovei de la Partidul Socialiștilor) în alegerile prezidențiale este "o parte a planului politic rus de destabilizare a Ucrainei". Tot același autor constată că "discreditarea forțelor politice proeuropene a fost deja implementată cu succes în Moldova și începe să fie aplicată și în contextul Ucrainei". [74]

Totodată, situația actuală de criză ucraineană a arătat tendința mass-mediei naționale și occidentale de a dezvolta o narațiune a războiului rece prin întărirea scenariului Rusiei ca "tip rău" care acționează în contradicție cu principiile și standardele globale. Mai mult, ei l-au demonizat pe Putin drept un risc pentru Europa și restul lumii. Aceste descoperiri dau o înțelegere importantă în ceea ce privește judecata și partizanatul, examinarea urgenței ucrainene susține cercetările trecute, conform cărora conduita deschisă manifestată de către politicieni, în ciuda ciocnirilor universale, de exemplu, ciocnirile de sabie și pericolele deschise după media

liberă tuturor, este frecvent înspăimântată de autointrigi și poate construi local sprijin deschis și realegere. [68]

Aceste exemple precum și ultimele alegeri prezidențiale din Ucraina (2019) și alegerile parlamentare din Republica Moldova (2019), analizate de autor în articolul recent publicat, demonstrează puterea tot mai mare a mass-mediei în atacurile personale care vizează partide politice sau candidați folosind denigrarea ca instrument politic în relațiile internaționale, pentru atingerea scopurilor în spațiul național și de a primi devedinde din contextul internațional.[75]

În *concluzii la capitolul 3*, se rezumă că folosirea atacurilor de caracter ale guvernelor ruse și americane este mai degrabă previzibilă:

1. Din punct de vedere strategic, pentru scandalurile majore care afectează atât SUA, cât și Rusia, sunt create povestiri ”estice” și ”occidentale”, atunci când ambele părți caută dovezi care susțin pretențiile lor față de eșecurile conducerii țării opuse, așa cum am observat atât în invazia din Irak, cât și cazul Pussy Riot. Este puțin probabil ca SUA să pună întrebări legate de încălcările drepturilor omului în Rusia atunci când relația se află într-o fază ”rece” sau să acorde mai puțină atenție încălcărilor drepturilor omului atunci când relația este ”caldă”.

2. Instrumentele utilizate de către guvernele Statelor Unite și ale Rusiei diferă. SUA au emis frecvent declarații oficiale care reflectă condițiile slabe ale drepturilor omului în Rusia. Cu toate acestea, Rusia este mai puțin probabil să recurgă la organele oficiale, dar, în schimb, pot să se bazeze pe presa susținută de Kremlin pentru a ataca liderul american. Atacurile rusești sunt mai puțin asociate cu lucruri precum abuzurile legate de drepturile omului și se concentrează pe deficiențele personale ale președintelui sau o dramatizare excesivă a ”cât de rău” este situația în SUA sau în lume, în special din cauza președintelui american.

3. O schimbare a avut loc în ultima generație, deoarece atacurile contemporane tind să fie transmise prin lucruri cum ar fi videoclipuri virale, medii sociale și alte mijloace electronice care nu au existat după prăbușirea Uniunii Sovietice. Astfel, putem spune că viteza cu care atacurile se răspândesc este mult mai rapidă decât a fost vreodată. Mai mult, în atacurile din ziua de azi se implică populația (de exemplu, retweeting, postarea pe Facebook etc.), ceea ce permite ca atacurile să ajungă la un public mai larg. Din punct de vedere istoric, singura analogie a fost dacă cineva a bârfit prin repetarea unui atac de caracter pe care l-au auzit.

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

Rezultatele cercetărilor obținute în teza de doctor prezentată corespund scopului principal al acestei lucrări de a investiga baza teoretică a atacurilor de caracter în relațiile internaționale, evaluând, în acest fel, efectele și gradul de încercări de denigrare intenționată a caracterului, lansate împotriva conducerii unui stat în secolele XX-XXI, precum și studierea cadrului de denigrare a caracterului în politica internațională în contextul relațiilor dintre Statele Unite ale Americii și Federația Rusă.

1. *Rezultatele studiului teoretic sunt prezentate prin următoarele realizări:*

- Plasarea categoriei de denigrare ca obiect de studiu multidisciplinar în teoria relațiilor internaționale și a cercetării diplomatice, înțelegerea naturii, principalelor trăsături și a rolului denigrării caracterului în politica internațională s-a reflectat în elaborarea metodologiei studiului de caz a specificului tradiției rusești de denigrare a caracterului în politica internă și cea externă, evaluarea contrastelor dintre abordările naționale ale SUA la denigrarea caracterului în politica secolelor XX-XXI și realizarea studiului comparativ al cauzelor și efectelor influenței politicilor de denigrare a caracterului asupra relațiilor bilaterale dintre SUA și Federația Rusă.

- Conceptualizarea atacurilor de caracter în înțelegerea largă ca strategie politică în relațiile internaționale și în abordarea îngustă ca instrument în politica internațională. Din aceste perspective, pe baza revizuirii literaturii, au fost formulate principalele fundamente ale studiului de denigrare:

- strategia atacurilor personale se bazează pe concluzia că există o corelație între atacurile de caracter și înrăutățirea sau îmbunătățirea relațiilor interstatale;

- rolul mass-mediei în strategia de promovare a caracterului este de a prezenta un lider opus ca un "barometru" al direcției în care se îndreaptă relațiile dintre țări;

- instrumentele atacurilor de caracter în relațiile internaționale variază și pot include articole și declarații publicate sau scrise, interviuri, cărți, desene animate, zvonuri și răspândirea altor forme de informații reale sau false. [68]

2. Există următoarele funcții de aplicare a atacurilor de caracter în politica internațională:

- Denigrarea de caractere a fost respinsă ca o distrugere deliberată a reputației unui individ. Denigrarea constituie rezultatul atacurilor cu caracter de succes. Cuvântul poate fi, de asemenea, folosit pentru a face referire la procesul de distrugere a reputației. Acest lucru se aplică la nivel internațional, deoarece statele și liderii lor pot deveni, de asemenea, victime ale denigrării caracterului. [68]

- Strategiile și instrumentele de denigrare în relațiile internaționale pot face parte din război, chiar dacă aceste războaie sunt informative. Acestea implică folosirea informațiilor pentru a obține avantaje față de un adversar. Denigrarea de caracter poate include propagandă sau dezinformare negativă pentru a distruge "rivalul" prin manipularea opiniei publice, subminând, astfel, credibilitatea informațiilor și diminuând șansele de succes ale adversarului. Dezinformarea intenționează să manipuleze oamenii la un "nivel obiectiv" prin susținerea discreditării informațiilor sau a concluziei false atât la nivel guvernamental, cât și neguvernamental. [69]

- Structurile atacurilor de denigrare în relații bilaterale diferă atât în straturile politice, cât și în cele sociale, atât pentru tentativele americane, cât și pentru tentativele de asasinare a caracterului rusesc. Vorbind de diferență, de exemplu, o mulțime de surse din partea rusă erau doar "persoane" (bloguri, site-uri de utilizatori), iar sursele oficiale au rămas tăcute și nu au manifestat negativitate directă față de președintele american). Din partea americanilor, numeroasele rezultate ale căutărilor prezentate au fost obținute pe baza articolelor din ziare. [70]

3. Problema științifică importantă abordată în cercetarea lucrării este evaluarea gradului în care fiecare țară utilizează strategii și instrumente naționale tradiționale și moderne de atacuri de caracter împotriva conducerii celeilalte țări în contextul relațiilor dintre SUA și Rusia contemporane. Conceptul de denigrare a caracterului în sfera politicii internaționale a fost evaluat prin analizarea gradului în care Statele Unite și Federația Rusă au folosit atacuri de caracter împotriva conducerii celeilalte țări pe parcursul unor anumite perioade de timp. Dat fiind faptul că denigrarea caracterului a evoluat la nivel transnațional, structura acestui fenomen a fost definită și examinată îndeaproape ca un instrument politic puternic și componentă a strategiilor de defăimare, îndreptate împotriva liderilor politici și reputației lor internaționale și naționale, a imaginii și, în final, a relațiilor statale.

4. Avantajele obținute ale studiului analitic aplicat au fost argumentate prin realizarea revizuirii istorice a atacurilor de caracter, așa cum a fost folosită pe plan intern în Rusia și Statele Unite, urmată de o analiză științifică aprofundată, utilizând datele cantitative ale relațiilor SUA-Rusia din secolul XX, și un studiu comparativ analitic al utilizării de către SUA și Federația Rusă a atacurilor de caracter ca instrumente împotriva conducerii fiecărei țări în secolul XXI. [72]

5. Referindu-se la rezultatele studiului atacurilor de caracter, realizate de Federația Rusă și Statele Unite ale Americii împotriva conducerii celorlalți, se remarcă următoarele:

- Sunt utilizate diferite motive pentru atacurile retorice împotriva liderilor: retorica americană se implică mai frecvent în atacuri asupra încălcărilor drepturilor omului ale guvernului rus. Ulterior, presa americană atacă frecvent liderul Federației Ruse pentru barbarismul său și lipsa de respect față de drepturile fundamentale ale cetățenilor săi. Atacurile Federației Ruse se concentrează mai mult pe atacarea liderilor americani pentru eșecuri personale și plângeri legate de personalitate. [75]

- Mass-media portretizează liderii străini în timpul relațiilor bilaterale calde și stresante: accesibilitatea informației și resursele incredibile ale internetului oferă posibilitatea efectuării analizei de conținut și creării unor algoritmi de evaluare a creșterii a anumitor tipuri de atacuri în mass-media străină. Prin stabilirea tipurilor de atacuri care preced în mod obișnuit îmbunătățirea sau înrăutățirea relațiilor dintre țări, diplomații și liderii ar putea să cunoască și să acționeze asupra unei schimbări iminente a relațiilor. De asemenea, pe baza acestor cunoștințe, le-ar permite liderilor să facă cât mai mult posibil pentru îmbunătățirea relațiilor dintre țări. [73]

6. Semnificația aplicativă a acestei lucrări este argumentată de faptul că rezultatele sale pot fi aplicate în elaborarea politicilor practice, sub formă de materiale politice de discuție științifică, pot fi folosite de clasa politică din diferite țări, inclusiv din Republica Moldova care încearcă să înțeleagă anunțurile făcute de reprezentanții guvernului SUA sau ai Federației Ruse și proxy-urile de facto ale guvernului. Nu în ultimul rând, rezultatele obținute sunt utile pentru toate studiile academice ale relațiilor bilaterale dintre SUA și Rusia și pentru înțelegerea naturii atacurilor de caracter în relațiile internaționale ca un domeniu academic independent de studiu al relațiilor internaționale contemporane.

7. Importanța studiului propus pentru dezvoltarea științelor politice americane, precum și pentru comunitatea științifică internațională, ar putea fi argumentată de faptul că studiul de denigrare a caracterului în teoria științei politice este încă în stadiul său incipient. Laboratorul de denigrare a caracterelor și politica de reputație (CARP), găzduit la Universitatea George Mason, Fairfax, Virginia, SUA, și Societatea Internațională pentru Studiarea Denigrării Caracterelor (ISSCA), fondată de savanții din Statele Unite și Olanda, au propus calea în studierea fenomenelor de denigrare a caracterului în politică. Abordarea teoretică, metodologia și rezultatele analizei comparative a metodelor și tipurilor de atacuri de caracter între liderii de stat din Statele Unite ale Americii și Federația Rusă, studiul impactului lor asupra relațiilor bilaterale în secolul XXI a permis formularea principiilor și direcțiilor de analiză în continuare a atacurilor personale internaționale.

În baza rezultatelor obținute, autorul înaintea următoarelor **recomandări:**

- *Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene al Republicii Moldova* de a lansa grantul național pentru studiul științific al denigrării caracterului în contextul politicii internaționale și în mod special, în relațiile bilaterale dintre țări.

- *Universităților, structurilor academice, centrelor de cercetare a societății civile* de organiza cercetări și conferințe naționale, internaționale ale problemelor actuale: atacurile de caracter în diplomația tradițională și rolul mass-mediei; dimensiunea internațională a denigrării caracterului în contextul teoriei reputației; atacurile de caracter împotriva imaginii statului în politica internațională; dimensiunea etică a denigrării caracterului în relațiile internaționale în contextul extinderii tehnologiilor informaționale; dreptul internațional *versus* denigrarea caracterului în relațiile internaționale în lumea globală etc.

- *Institutul Diplomatic al MAEIE în colaborare cu Asociația pentru Politică Externă din Republica Moldova*, în acest context, de a iniția crearea unei rețele științifice și civice de cercetători, practicieni politici și diplomați care să elaboreze propuneri pentru Codul național/global al dreptului internațional privind denigrarea de caractere în relațiile internaționale.

Perspectivile cercetării problemei științifice aparțin cercetărilor interdisciplinare inițiate la nivel statal, regional și internațional de structurile academice, centrele și asociațiile de profil (exemplu SUA) și se referă la realizarea studiilor din domeniul teoriei relațiilor internaționale, diplomației, politicilor publice, științelor ale comunicării, psihologiei sociale în vederea creșterii monitorizării și urmării mass-mediei prin surse deschise în cadrul Federației Ruse, Statelor Unite și altor state în scopul de a crea algoritmi care să poată prezice cu mai multă exactitate ce se întâmplă prin creșterea sau scăderea declarațiilor ”reci”, făcute de oricare dintre țări împotriva conducerii celeilalte țări, pentru a permite luarea unor măsuri preventive înainte ca relațiile bilaterale între țări să se înrăutățească inutil. [75]

BIBLIOGRAFIE

1. Character assassination throughout the Ages, eds. M. Icks, E. Shiraev. Palgrave Macmillan U. S., 2014, 283 p.
2. Shiraev E., Samoilenko S., Keohane J., Icks M. Glossary of terms related to Character assassination. Communication: College of Humanities and Social Sciences, George Mason University.
3. Shiraev E. Character assassination: An Interdisciplinary Approach. George Mason University. <https://characterattack.files.wordpress.com/2010/10/character-assassination-an-interdisciplinary-approach.pdf> (Accessed: 7 Jan. 2017).
4. Sigelman L., Shiraev E. The Rational Attacker in Russia? Negative Campaigning in Russian Presidential Elections. In: *The Journal of Politics*, 2002, Vol. 64, No. 1, pp. 45-62.
5. Samoilenko S. A. et al. Character assassination in the 21 Century. http://www.academia.edu/22782068/character_assassination_in_the_21_century (Accessed: 16 Sep. 2016).
6. Samoilenko, S. Character assassination. In: *The SAGE Encyclopedia of Corporate Reputation*, ed. C. Carroll. Thousand Oaks, CA: SAGE Publications, Inc., Vol. 1, 2016, pp. 115-118.
7. Haselmayer M., Jenny M. Friendly fire? Negative campaigning among coalition parties. Proceedings of the 23rd World Congress of Political Science (IPSA), at Montréal, Jul. 2014. https://www.researchgate.net/publication/264592369_Friendly_fire_Negative_campaigning_among_coalition_parties (Accessed: 14 Feb. 2017).
8. Haselmayer M., Jenny M. Sentiment analysis of political communication: combining a dictionary approach with crowdcoding. *Quality and Quantity*, Sep. 2016. https://www.researchgate.net/publication/263887973_Sentiment_analysis_of_political_communication_combining_a_dictionary_approach_with_crowdcoding (Accessed: 14 Feb. 2017).
9. Schultz C., Pancer S.M. Character Attacks and Their Effects on Perceptions of Male and Female Political Candidates. *Political Psychology*, International Society of Political Psychology, Mar., 1997, vol. 18, No. 1 pp. 93-102. <http://www.jstor.org/stable/3791985> (Accessed: 15 Feb. 2017).
10. Budesheim T.L., Houston D.A., DePaola S.J. Persuasiveness of in-group and out-group political messages: The case of negative political campaigning. *Journal of Personality and Social Psychology*, Mar. 1996, vol. 70(3), pp. 523-534. <http://psycnet.apa.org/journals/psp/70/3/523/> (Accessed: 14 Feb. 2017).
11. Johnson J. *Political Consultants and Campaigns: One Day to Sell (Transforming American Politics)*. Westview Press, 2011, 320 pp. <https://www.amazon.com/Political-Consultants-Campaigns-Transforming-American/dp/0813344883> (Accessed: 13 Feb. 2017).
12. Thurber J.A., Nelson C.J. *Campaign Warriors: Political Consultants in Elections*. Brookings Institution Press, 2000, 224 pp. <https://www.amazon.com/Campaign-Warriors-Political-Consultants-Elections/dp/0815784538/> (Accessed: 15 Feb. 2017).
13. Lau R.R., Sigelman L., Rovner I.B. The Effects of Negative Political Campaigns: A Meta-Analytic Reassessment. *The Journal of Politics*, 69(4), Nov. 2007, pp. 1176 – 1209. https://www.researchgate.net/publication/227686152_The_Effects_of_Negative_Political_Campaigns_A_Meta-Analytic_Reassessment (Accessed: 17 Feb. 2017)

14. Lau R.R., Rovner I.B. Negative Campaigning. *Annual Review of Political Science*, 12(1), Jun. 2009. https://www.researchgate.net/publication/228128839_Negative_Campaigning (Accessed: 17 Feb. 2017).
15. Sigelman L., Kugler M. Why Is Research on the Effects of Negative Campaigning So Inconclusive? Understanding Citizens' Perceptions of Negativity. In: *The Journal of Politics*, 2003, Vol. 65, No. 1, pp. 142-160.
16. Sigelman L., Sigelman C. K. Sexism, Racism, and Ageism in Voting Behavior: An Experimental Analysis. In: *Social Psychology Quarterly*, 1982, Vol. 45, No. 4, pp. 263-269.
17. Jackson R.A., Mondak J. J., Huckfeldt R. Examining the Possible Corrosive Impact of Negative Advertising on Citizens' Attitudes toward Politics. *Political Research Quarterly*, vol. 62, iss. 1, 2009, pp. 55-69. <http://journals.sagepub.com/doi/metrics/10.1177/1065912908317031> (Accessed: 15 Feb. 2017).
18. Jonas F.H. Political Slander in Election Campaigns. *Proceedings of the Conference in San Diego*, 1963. In: *The Western Political Quarterly*, University of Utah, vol. 16, No. 3, Sep. 1963, pp. 15-20. <http://www.jstor.org/stable/445254> (Accessed: 11 Dec. 2016).
19. Макиавелли Н. Государь. М.: Планета, 1990.
20. Бэкон Ф. Сочинения в двух томах. Т. 2. М.: "Мысль", 1978. 575 с.
21. Кант И. Критика чистого разума. М.: Мысль, 1994.
22. Тард Г. Общественное мнение и толпа. М.: Изд-во Т-ва типографии А. И. Мамонтова, 1902.
23. Lipmann W. *Public Opinion*. New York: Harcourt, Brace and Company, 1922.
24. Горин С.В. Теоретические основы репутациологии. Библиотека креативной экономики. <http://creativeconomy.ru/library/index.php?id=107&page=3> (Accessed 29 Sep. 2017).
25. Трубецкой А.Ю. Категория репутации в социально-политической коммуникации: автореф. ... док. псих. наук. Москва, 2006. <http://vak.ed.gov.ru/common/img/uploaded/files/vak/announcements/psiholog/TrubeckojAU.doc> (Accessed 29 Sep. 2017).
26. Иванов В.И. Проблемы формирования и преодоления феномена гомицидальной жестокости. В: *Образование и насилие. Сборник статей. Под ред. К.С. Пигрова*. СПб: Издательство СПбГУ, 2004, с.155-164.
27. Яницкий О.Н. «Турбулентные времена» как проблема общества риска. В: *Общественные науки и современность*, 2011, № 6, с. 155-164, с. 157.
28. Клоков И.В. Черный PR: Запрещенные приемы нападения и защиты. С-Пб., Питер, 2007, с. 208.
29. Вера В. Медиа-киллер. М.: Эксмо, 2011. http://bookz.ru/authors/vladimir-vera/media-ki_590.html. (Accessed: 19 Dec. 2016).
30. Иссерс О. С. Коммуникативные стратегии и тактики русской речи. 5-е изд. М.: URSS: ЛКИ, 2008. 288 с.
31. Паршина О.Н. Стратегии и тактики речевого поведения современной политической элиты России. Мон. Астрахань: Изд-во АГТУ. С. 195. dlib.rsl.ru/loader/view/01002737298?get=pdf (Accessed: 3 Mar. 2017).
32. Вуйма А. Черный PR. Защита и нападение в бизнесе и не только. СПб: БХВ-Петербург, 2005. https://royallib.com/book/vuyma_anton/cherniy_PR_zashchita_i_napadenie_v_biznese_i_ne_tolko.html (Accessed: 16 May, 2017).
33. Ledeneva A.V. *How Russia Really Works: The Informal Practices That Shaped Post-Soviet Politics and Business*. Ithaca, NY: Cornell University Press, 2006. 288 pp.

34. Yablokov I. Why are Russia's journalists so prone to conspiracy theory? ODR, 9 May 2016. <https://www.opendemocracy.net/od-russia/ilya-yablokov/why-are-russia-s-journalists-so-prone-to-conspiracy-theory> (Accessed: 11 Nov. 2016).
35. Yablokov I. Pussy Riot as agent provocateur: conspiracy theories and the media construction of nation in Putin's Russia. *Nationalities Papers Journal*, Taylor & Francis Online, 4 Jul. 2014. vol. 42, iss. 4, pp. 622-636. <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/00905992.2014.923390> (Accessed: 7 Jul. 2016).
36. Каблукон Е. В. О некоторых тревожных тенденциях в современном российском медиадискурсе. *Известия Уральского федерального университета, сер. 1, Проблемы образования, науки и культуры*, 2014. №3 (129), с. 69-79. <http://elar.urfu.ru/handle/10995/25627> (Accessed: 3 Jul. 2016).
37. Rusnac Gh., Saca V. Transformările sociopolitice din spațiul postcomunist între factori globali, regionali și locali. În: *Moldoscopie*, 2017, Nr. 2 (LXXVII), Chișinău: AMSP, USM, USPEE, p.101-119.
38. Rusnac Gh., Solomon C. Alegerile parlamentare din 30 noiembrie 2014 în Republica Moldova. În: *Moldoscopie*, 2015, Nr. 4 (LXXI), Chișinău: AMSP, USM, USPEE, p.77-92.
39. Rusnac Gh., Moșneaga V., Țurcanu V. Социальная память и политические ценности молдавского избирателя. In: *Moldoscopie*, 2010, Nr. 2 (XLIX), Chișinău: AMSP, USM, USPEE, p.49-56.
40. Mosneaga V., Benchechi D., Saca V. Political science in Moldova: from denying to international research network. In: *Political Science in Europe at the Beginning of the 21st Century*. - Krakow, Jagiellonian University press, 2015, p. 307-331.
41. Teosa V., Matsaberidze M. (Coord.) *Eastern Europe: Regional Studies*. Moldova State Univ., Fac. of Intern. Relations, Polit. and Admin. Sciences, Ivane Javakhishvili Tbilisi State Univ., Fac. of Soc. and Polit. Sciences, Diplomatic Acad. of Ukraine; ed. board.: Teosa V. [et al.]; board members: Bogdanova O. [et al.]. – Chișinău: USM: TSU, 2017. 355 p.
42. Teosa V., Morari C. (Coord.) *Țările post-sovietice între UE și Federația Rusă – analiza circumstanțelor specifice și tendințelor politice = Post-soviet states between Russia and the EU: analysing special circumstances and political tendencies*. Chișinău: CEPUSM, 2016. 550 p.
43. Теоса В. Повышение качества демократии в Молдове и Грузии как основа европейского будущего. Из опыта реализации научных исследований в рамках внедрения международного проекта FP7 Marie Curie Actions. In: *Georgia and Moldova: Experience of Building Democratic State. International Scientific Conference*. Tbilisi, 26 February 2016. Coord.: M.Matsaberidze, V.Teosa, R.Svetlicinai. Tbilisi, TSU, 2016, p.5-14.
44. Vasilescu Gr. Argumente pentru o etică politică. In: *Probleme globale contemporane și filosofia dezvoltării locale și regionale. Materialele Sesiunii științifice către Congresul I al filosofilor din Moldova*. Chișinău, 2001, p.38-42.
45. Vasilescu Gr. Valorile americane la început de mileniu. În : *Internațional Studies. Views from Moldova*. Chișinău: CEP USM, 2007, Vol.V, nr.4, p.78-87.
46. Варзарь П., Брага Л. Особенности политико-культурного измерения в условиях демократического транзита в Республике Молдова. В: *Statalitatea Moldovei: abordare interdisciplinară. Culegere de articole științifice / Coord. V. Beniuc, L. Roșca*. Chișinău: Tipogr. „Print-Caro”, 2017, p.167-182.

47. Varzari P. Doctrina eurasiatică: tradiții istorice și contemporaneitate. In: Revista de Studii Interdisciplinare „C. Stere” (psihologie, sociologie, studii juridice, economie, religie, științe politice, relații internaționale), Iași, România, 2017, an. 4, nr. 3-4 (15-16), p.188-197.
48. Varzari P. Elitele politice. In: Republica Moldova pe calea modernizării: Studiu enciclopedic / Consiliul coord.: V. Moraru [et al.]. Chișinău: F.E.-P. „Tipografia Centrală”, 2015, p.148-172.
49. Moraru V. Symbolic Action in the Arsenal of Politics. În: Scientific Research for Sustainable Development. National Scientific Conference of Academy of Romanian Scientists, September 20-22 2018, Târgoviște. Book of Abstracts. Vol. 12, Issue 1. București: AOȘR, 2018, p. 93.
50. Moraru V. Mass media vs politica. Chișinău: CEP USM, 2001, 206 p.
51. Realitățile politice și realitățile mediatice. Victor Moraru (coord.). Chișinău, Sirius, 2014, 208 p.
52. Marin C. Comunicarea international. Chișinău: CEP USM, 2017. 369 p.
53. Moșneaga V., Bucataru I. Party members and their importance in the Republic of Moldova. In: Gherghina S., Iancu A., Soare S. (Eds.) Party Members and Their Importance in Non-EU countries. A comparative analysis. UK, Routledge, 2018, p. 201-217.
54. Mosneaga V., Bucataru I. Organizational structures of political parties in the Republic of Moldova). In: Sobolewska-Myślik K., Kosowska-Gąstoł B., Borowiec P. (eds.) Organizational structures of political parties in Central and Eastern European countries. – Krakow. The Jagiellonian University Press, 2016, Poland, p.277-294.
55. Peru-Balan A., Bahneanu V. Război informațional, propagandă, fake news: percepția publică. În: MOLDOSCOPIE (Problemem de analiză politică), 2018, nr. 80. p.128-150
56. Peru-Balan A. PR-ul politic și retorica populistă a puterii de la Chișinău. În: POLIS, Volum V, Nr. 4 (17), septembrie-noiembrie 2017, p.71-85
57. Peru-Balan A. Strategii de PR în retorica electorală din parlamentarele -2014, Republica Moldova vs revoluția crizantemelor, octombrie 2015. În: POLIS, SUD-EST. Revistă de știință politice. Ediție cu impact. 2015, vol. III (4)10, p.165-190.
58. Peru-Balan A., Tofan E. Funcțiile mass-media în procesul politic și implicatia fenomenului spin-doctor. În: Informarea vs manipularea electoratului. Culegere de articole. Coord. A. Dumbraveanu. Chisinau, 2015, p.73-82.
59. Ejov C. Ejov A. Problems of theory and practice of contemporary state image building. In: MOLDOSCOPIE (Probleme de analiză politică). Chișinău: CEP USM, 2013, nr. 1 (LX), p.35-51.
60. Ejov C., Ejov A. Историография изучения политического имиджа. В: Studia Universitatis. Științe sociale, 2013, nr. 3 (63), p.39-46.
61. Ejov A. Soft power of image policy of the UK and Germany: lessons for the Republic of Moldova. In Țările post-sovietice între UE și Federația Rusă - analiza circumstanțelor specifice și tendințelor politice. Conferința științifică internațională, 27 September, 2016 / Coord.: V.Teosa [et al.] Chișinău: CEP USM, 2016, p.259-266.
62. Ежов А., Ежова К. Методология изучения имиджа как социально-политического феномена. In rezumatele Conferinței Științifice cu participare internațională „Interferențe universitare-Integrarea prin cercetare și inovare”. 25-26 septembrie 2012. Chișinău: CEP USM, 2012, p.246-249.
63. Solcan A. Partidele politice în alegerile parlamentare și locale din circumscripția electorală municipală Chișinău (2010-2015). Studiu comparat. În: Moldoscopie, 2017, Nr. 1 (LXXVI), Chișinău: AMSP, USM, USPEE, p. 137-144.

64. Solcan A. Consultingul politic: esență și determinări. În: *Studia Universitatis (Seria Științe Sociale)* 2009, Nr. 3 (23), Chișinău: USM p.206-208.
65. Solcan A. Manipularea prin sondaje în campania electoral. În: *Moldoscopie*, 2009, Nr. 1 (XLIV), Chișinău: AMSP, USM, USPÉE, p.125-135.
66. Хриенко А. П. Специфика применения метода опроса при изучении общественного мнения населения в региональных условиях (На примере автономной Республики Крым): дис. ... канд. социол. наук: 22.00.01. М., 2005, 194 с. <http://www.dslib.net/teoria-sociologii/specifika-primeneniya-metoda-oprosa-pri-izuchenii-obwestvennogo-mnenija-naselenija-v.html> (Accessed 29 Sep. 2017).
67. Davis J. *Character assassination*. New York, NY: Philosophical Library, 1950.
68. Smart J., Shiraev E. *Character Attacks and American Presidents*. In: *Character assassination throughout the Ages*. Eds. Icks, M., Shiraev, E. Palgrave Macmillan U. S., 2014, 215-235 pp.
69. Smart J.J. Comparative historical case study: the character political assassinations of Catherine the Great and Grigorii Rasputin. In *Visnyk of Taras Shevchenko National University of Kyiv. Philosophy. Politology*, 2017, №1. pp. 27-31.
70. Smart J.J. West versus East, or somewhere in between: how to understand cooperative times in United States - Russian relations". In *Revista de Filosofie, Sociologie și Științe Politice*, 2016, Nr 3(172). pp. 213-221.
71. Smart J., Borovskyi O., Bondarenko N. The political mimicry during presidential campaign in Ukraine 2014. In *Post-soviet states between Russia and the EU: analysing special circumstances and political tendencies: Conferința științifică internațională*, 27 September, 2016, Chișinău. pp. 318-330.
72. Smart J., Borovskyi O. The political performance as a tool for communication in during elections. In *Post-soviet states between Russia and the EU: analyzing special circumstances and political tendencies: Conferința științifică internațională*, 27 September, 2016, Chișinău. pp. 134-140.
73. Smart J.J. Understanding the political tendencies in Russian vs American perceptions of the Pussy Riot incident: a case study in character assassination. În: *Moldoscopie*, 2016, Nr. 3(74). pp. 164-174.
74. Победа Додона на выборах в Молдове – план России по дестабилизации Украины. 24 Канал, 1 Nov. 2016. https://24tv.ua/ru/pobeda_dodona_na_vyborah_v_moldove__plan_rossii_po_destabilizacii_ukrainy__zhurnalist_n743763 (Accessed: 28 Jul. 2017).
75. Smart J.J. Contrasting the Use of Varying Methods of Character Attacks in National Political Campaigns: A Case Study of the Use of Images in the Presidential and Parliamentary Elections of Georgia, Moldova, and Ukraine 2018 – 2019. In: *Eastern Europe Regional Studies Periodical scientific journal*. Editors: TSU Iv. Javakshvili, Moldova State Univ., Diplomatic Acad. of Ukraine. ISSN: 2587-456X TSU: 2018, #6 psage.tsu.ge/index.php/Easternstudies/issue/archive

ADNOTARE

la teza *Denigrarea ca instrument în politica internațională (Studiul de caz al relațiilor dintre Statele Unite și Federația Rusă)*, elaborată de către **Jason Jay Smart** pentru gradul de doctor în științe politice, specialitatea 562.01 - Teoria și metodologia relațiilor internaționale și a diplomației, Chișinău, 2019.

Structura tezei: introducere, 3 capitole, concluzii și recomandări, bibliografie din 430 surse, 18 anexe, 140 de pagini text de bază. Rezultatele tezei au fost reflectate în 10 articole științifice, publicate în reviste academice internaționale și din Republica Moldova.

Cuvinte-cheie: relații internaționale, politică externă, denigrare, defăimare, imagine politică, propagandă, politică internațională, strategie, tehnologii politice.

Domeniul de cercetare: știință politică, teoria relațiilor internaționale, studii diplomatice.

Scopul principal al acestei teze este de a investiga din punct de vedere teoretico-conceptual denigrarea ca instrument în politica internațională, evaluând, în acest fel, cazul relațiilor dintre Statele Unite ale Americii și Federația Rusă. În baza scopului propus, au fost formulate următoarele **obiective:** analiza surselor teoretice existente și a fundamentelor studiului de denigrare a caracterului; definirea metodologiei de cercetare; stabilirea specificului tradiției rusești de denigrare a caracterului în politica internă și cea externă; evaluarea contrastelor dintre abordările naționale ale SUA, privind denigrarea caracterului în politica secolelor XX-XXI; proiectarea succeselor și eșecurilor strategiilor de denigrare a caracterului în politica externă a SUA și a Federației Ruse; caracterizarea specificului denigrării caracterului ca instrument al strategiilor de stat ale Statelor Unite și al politicilor Federației Ruse; identificarea resurselor de denigrare a caracterului în atacurile mass-mediei.

Noutatea și originalitatea științifică rezidă în conceptualizarea de către autor a atacurilor de denigrare a caracterului ca instrument în relațiile internaționale și realizarea unui studiu analitic comparativ al influenței denigrării de caracter asupra relațiilor bilaterale dintre SUA și Federația Rusă ca instrumente împotriva conducerii fiecărei țări. **Problema științifică importantă soluționată în lucrare** constă în adaptarea conceptului de denigrare a caracterului la sfera politicii internaționale, evaluarea gradului în care fiecare țară folosește atacuri de caracter împotriva conducerii celeilalte țări, în contextul relațiilor internaționale contemporane, analiza relațiilor dintre SUA și Federația Rusă pe parcursul unei perioade determinate pentru a demonstra modul în care denigrarea caracterului, ca instrument politic, evoluând la nivel transnațional, influențează relațiile dintre state.

Semnificația teoretică a studiului derivă din prezentarea fundamentelor teoretico-conceptuale ale denigrării ca instrument și strategie în relațiile internaționale; determinarea specificului tradiției rusești de denigrare a caracterului în politica internă și externă și a contrastelor dintre abordările naționale ale SUA privind denigrarea caracterului în politica secolelor XX-XXI; proiectarea succeselor și eșecurilor strategiilor de denigrare a caracterului în politica externă a SUA și a Federației Ruse; caracterizarea specificului denigrării ca instrument al strategiilor de stat ale Statelor Unite și al politicilor Federației Ruse pe arena internațională; identificarea resurselor de denigrare a caracterului în atacurile mass-mediei privind politică externă.

Valoarea aplicativă a lucrării. Rezultatele, concluziile și recomandările acestei cercetări pot servi drept un suport politologic pentru factorii de decizie guvernamentali și nonguvernamentali de a înțelege natura, locul și rolul denigrării ca instrument și strategie în politica internațională în vederea evaluării efectelor aplicării acestui fenomen în relații bilaterale, precum și elaborarea strategiilor, instrumentelor adecvate amenințărilor existente pentru politica externă a statelor independente, inclusiv a Republicii Moldova, la etapa contemporană.

Implementarea rezultatelor științifice. A fost realizată prin examinarea și aprobarea lor în cadrul ședințelor Departamentului Relații Internaționale și ale Seminarului Științific de profil al USM, prin rapoarte și comunicări la 7 conferințe științifice, în calitate de participant al Proiectului Comisiei Europene FP7 Marie Curie Acțiuni (IRSES) și în cadrul activității autorului în calitate de expert-consultant internațional al actorilor politici în Republica Moldova, Ucraina, și din alte state, prin experiența sa de cercetător superior al Societății internaționale pentru Studii ale Denigrării. (ISSCA, Fairfax, Virginia, U. S.A. at George Mason University).

ANNOTATION

of the dissertation *Character Assassination as a Tool in International Politics (A Case Study of the United States - Russian Federation's Relations)*, written by **Jason Jay Smart** for the degree of Ph.D. in Political Science, specialization 562.01 – Theory and Methodology of International Relations and Diplomacy, Chisinau, 2018.

Work structure: introduction, 3 chapters, conclusions and recommendations, the bibliography from 430 sources, 18 appendixes, 140 pages of the basic text. Thesis results have been stated in 10 scientific articles, published in academic national and international journals and editions.

Keywords: international relations, foreign policy, character assassination, political image, propaganda, international politics, strategy, political technology.

Area of research: political science, theory of international relations, diplomacy studies.

The main aim of this work is to investigate the theoretical-conceptual bases of character attacks as tool in international politics, thereby evaluating the framework of character assassination in the context of relations between the United States of America and the Russian Federation. The research goal involved the following **objectives:** analysis of existing theoretical sources and fundamentals of character assassination study; defining of the study methodology; to establish specific of the Russian tradition of character assassination in internal and foreign policy; to evaluate the contrasts between U. S.A. national approaches to character assassination in politics of 20th-21st centuries; to define successes and failures of character assassination strategies in foreign policy of U. S. A. and Russian Federation; to characterize specific of character assassination as a tool in US State Strategies and Russian Federation Policies and resources of character assassination in mass media attacks.

The scientific novelty and originality exists in the author's conceptualization of character attacks as a tool in international relations and in realization of comparative analytical study of the U. S. A.'s and the Russian Federation's utilization of character attacks as instruments against each country's leadership. **The important scientific problem** tackled in the dissertation research is the adaption of the character assassination concept to the international politics sphere, via the evaluation of the degree to which each country uses character attacks against the other country's leadership in the context of contemporary international relations based on the analysis of the U. S.-Russian Federation relationships during a defined period to demonstrate how character assassination as a political tool, being evolved on the transnational level, influences the relationship between the states.

The theoretical significance of the research derives from the theoretical and conceptual presentation of the character attacks as a tool and strategy in international relations; promotion of understanding the nature and role of character attacks in international relations as an interdisciplinary academic field of study; determination of the specific of the tradition of character attacks in Russian internal and foreign policies; comparative evaluation the contrasts between U.S.A. national approaches to character assassination in politics of 20th-21st centuries; comparison of successes, failures and specific of character assassination strategies in foreign policy of U. S. A. and Russian Federation; and identification of mass media resources of character assassination as aggressive political tool in bilateral relations.

The practical significance of the study. Results, conclusions and recommendations of the research could serve as political support for governmental and non-governmental decision makers to understand the nature, place and role of denigration as an instrument and strategy in international politics to assess the effects of applying this phenomenon in bilateral relations and to develop strategies, instruments appropriate to existing foreign policy threats of independent states, including the Republic of Moldova, at the contemporary stage.

Implementation of scientific results was realized through examination and approval at the Department of International Relations and Profile Seminar of Moldova State University, by presentation of reports and communications at 7 scientific conferences, within the participation of the author in the European Commission Project FP7 Marie Curie Acțiuni (IRSES), international consulting of political actors from Republic of Moldova, Ukraine, și alte state, as well as experience of Senior Researcher at the International Society for the Study of Character assassination (ISSCA, Fairfax, Virginia, U. S.A. at George Mason University).

АННОТАЦИЯ

к диссертации *Очернительство репутации как инструмент в международной политике (на примере отношений между США и Российской Федерацией)*, автора Джейсона Джея Смарта, на соискание ученой степени доктора политологии. Специальность: 562.01 - Теория и методология международных отношений и дипломатии. Кишинэу, 2018.

Структура работы: введение, 3 главы, общие выводы и рекомендации, библиография из 430 источников, 18 приложений, 140 страниц основного текста. Результаты диссертации были изложены в 10 научных статьях, опубликованных в научных журналах и изданиях.

Ключевые слова: международные отношения, внешняя политика, очернительство, политический имидж, пропаганда, международная политика, стратегия, политические технологии.

Область исследования. Политические науки, теория международных отношений, дипломатические исследования.

Основная цель данной работы – реализовать теоретико-концептуальное исследование очернительства как инструмента в международной политике, основываясь на котором, оценить в качестве примера отношения США и Российской Федерации. Цель исследования включает такие **задачи:** анализ существующих теоретических научных источников и концептуальных основ очернительства как инструмента в международной политике; определение методологии исследования; установление особенностей российской традиции очернительства во внутренней и внешней политике; оценка различных подходов в национальной политике США к очернительству в международных отношениях в XX-XXI веках; выявление успехов и просчетов стратегий очернительства во внешней политике США и РФ; характеристика особенностей очернительства как инструмента в государственных стратегиях США и политике РФ; выделение ресурсов очернительства как инструмента в международной политике в атаках масс-медиа.

Научная новизна и оригинальность заключается в теоретической концептуализации очернительства как стратегии в международных отношениях, и в реализации сравнительного аналитического исследования использования инструмента очернительства в США и России против руководства каждой из стран. **Важная научная проблема**, решенная в диссертации состоит в оценке степени, при которой каждая из стран использует очернительство против руководства другой страны в контексте современных международных отношений и американо-российских отношений.

Теоретическая значимость исследования состоит в представлении теоретико-концептуальных основ очернительства в качестве инструмента и стратегии в международных отношениях; в обосновании особенностей российской традиции очернительства во внутренней и внешней политике и в различных подходах США к очернительству в международной политике в XX-XXI веках; выявление успехов и просчетов применения очернительства во внешней политике США и РФ; характеристика особенностей использования очернительства как инструмента в государственных стратегиях США и политике РФ на международной арене; идентифицирование ресурсов очернительства как инструмента в международной политике в атаках масс-медиа.

Практическая значимость исследования. Результаты и выводы данного политологического исследования позволяют государственным и негосударственным акторам, влияющим на принятие решений, понять природу, место и роль очернительства в качестве инструмента и стратегии в международной политике, влияющем на двухсторонние отношения, а также с учетом этого способствовать разработке стратегий и инструментов внешней политики, адекватных существующим угрозам для независимых государств, включая Республику Молдова.

Внедрение научных результатов было обсуждено и одобрено на заседании Департамента международных отношений и профильного семинара Молдавского госуниверситета и отражено в докладах и сообщениях автора на 7 национальных и международных конференциях, в участии в международном проекте Европейской Комиссии FP7 Marie Curie Acțiunii (IRSES), в деятельности в качестве международного консультанта политических акторов в Молдове, Украине, и других стран, а также в опыте старшего исследователя Международного общества по изучению очернительства (ISSCA, в Фэйрфаксе, Вирджиния, США в Университете Джорджа Мейсона).

SMART JASON JAY

**DENIGRAREA CA INSTRUMENT ÎN POLITICA
INTERNAȚIONALĂ
(STUDIUL DE CAZ AL RELAȚIILOR DINTRE STATELE UNITE
ȘI FEDERAȚIA RUSĂ)**

**Specialitatea 562.01 – TEORIA ȘI METODOLOGIA RELAȚIILOR
INTERNAȚIONALE ȘI A DIPLOMAȚIEI**

Autoreferatul tezei de doctor în științe politice

Aprobat spre tipar:

Hârtie ofset. Tipar ofset.

Coli de tipar: 1,25

Formatul hârtiei 60x84 1/16

Tirajul 50 ex.

Comanda nr.

Centrul Editorial - Poligrafic al Universității de Stat din Moldova

str. A. Mateevici, 60, Chișinău, MD-2009